

ประวัติ วรรณคดี

วรรณคดีไทยในยุคต่างๆ

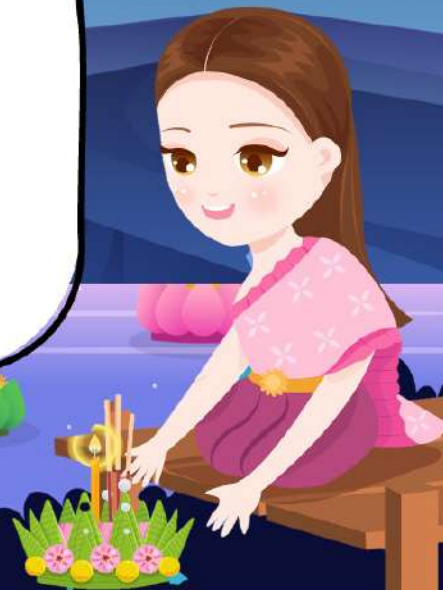

การแบ่งยุควรรณคดี

การแบ่งยุควรรณคดีออกเป็นสมัยต่าง ๆ

การแบ่งสมัยของวรรณคดีมีอยู่หลายแบบ แต่สรุปได้โดยถือเอาเมืองหลวงเป็นจุดศูนย์กลาง จึงแบ่งออกเป็น ๔ สมัย

๑. สมัยสุโขทัย	พ.ศ. ๑๘๐๐-๑๙๒๐
๒. สมัยกรุงศรีอยุธยา	พ.ศ. ๑๘๙๓-๒๓๑๐
๓. สมัยกรุงธนบุรี	พ.ศ. ๒๓๑๐-๒๓๒๕
๔. สมัยกรุงรัตนโกสินทร์	พ.ศ. ๒๓๒๕- ๒๔๖๘

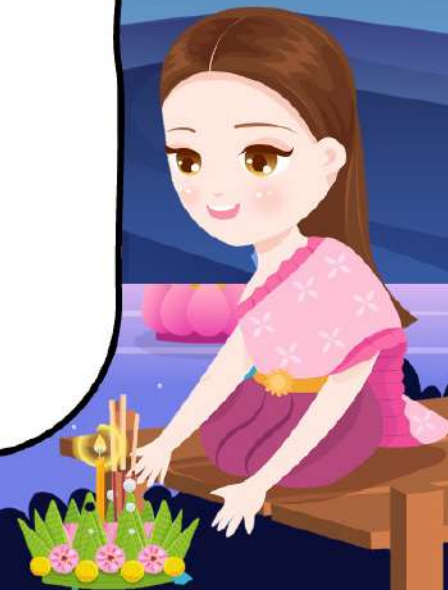

วรรณคดีสมัยสุโขทัย

วรรณคดีสมัยสุโขทัย

สมัยสุโขทัย ระหว่างรัชกาล**พ่อขุนรามคำแหงมหาราช**
จนถึงรัชกาล**พญาลิไท** หรือพระมหาธรรมราชาที่ ๑
(พ.ศ. ๑๘๐๐ ถึง พ.ศ. ๑๙๒๐)

กรุงสุโขทัยเป็นราชธานีของไทย ซึ่งพ่อขุนบางกลางหาวและ
ชนชาวไทยได้ก่อตั้งขึ้น เมื่อ พ.ศ. ๑๘๐๐ และดำรงความเป็นเอกราช
มาจนถึง พ.ศ. ๑๙๒๐ ตลอดจนระยะเวลา ๑๒๐ ปี
มีพระมหากษัตริย์ปกครอง ๖ พระองค์ องค์ที่มีชื่อเสียงมากที่สุด คือ
พ่อขุนรามคำแหงมหาราช ซึ่งได้ทรงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นเมื่อ
พ.ศ. ๑๘๒๖ และยังได้โปรดฯ ให้จารึกหลักศิลาจารึกหลักที่ ๑ ขึ้น

วรรณคดีสมัยสุโขทัย

วรรณคดีสมัยสุโขทัยมี ๔ เรื่อง คือ

๑. ศิลาจารึกหลักที่ ๑
ผู้แต่ง : พ่อขุนรามคำแหง
๒. สุภาचितพระร่วง (ปัญญาตพระร่วง)
ผู้แต่ง : ไม่ปรากฏนาม
๓. เตรภูมิภค (ไตรภูมิพระร่วง)
ผู้แต่ง : พญาลิไท
๔. นางนพมาศ (ตำรับท้าวศรีจุฬาลักษณ์)
ผู้แต่ง : นางนพมาศ

วรรณคดีสมัยอยุธยา

วรรณคดีสมัยอยุธยา

กรุงศรีอยุธยา เป็นราชธานียาวนานมากถึง ๔๑๗ ปี
มีพระมหากษัตริย์ปกครองทั้งสิ้น ๓๓ พระองค์ ในสมัยนี้จึง
มีวรรณคดีเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก
นักประวัตินวนคดีไทย ได้แบ่งยุคสมัยของ
วรรณกรรมไทยสมัยอยุธยาไว้เป็น ๓ ยุค

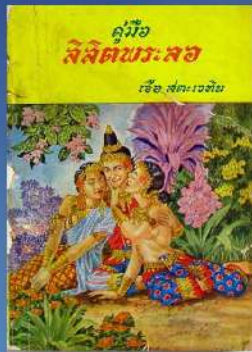
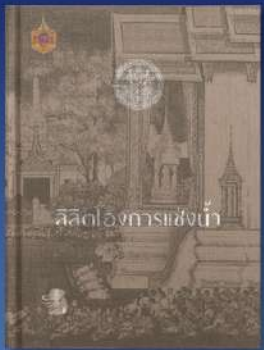

วรรณคดีสมัยอยุธยา

ยุคที่ ๑ วรรณคดีไทยสมัยอยุธยาตอนต้น

ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ จนถึงสมัย
พระเจ้าทรงธรรม ช่วงระหว่าง พ.ศ. ๑๘๙๓ ถึง พ.ศ.
๒๑๙๑ รวมเวลา ๒๙๘ ปี มีวรรณคดี ๕ เรื่อง ดังนี้

- ๑.๑ ลิลิตโองการแข่งหน้า
- ๑.๒ มหาชาตिकाฬวง
- ๑.๓ ลิลิตพระลอ
- ๑.๔ ลิลิตยวนพ่าย
- ๑.๕ กาพย์มโหรี

วรรณคดีสมัยอยุธยา

ยุคที่ ๒ วรรณคดีไทยสมัยอยุธยาตอนกลาง

ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง จนถึงสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๑๙๒ จนถึง พ.ศ. ๒๒๓๑ รวมเวลา ๔๙ ปี มีวรรณคดี ๑๗ เรื่อง คือ

๒.๑ โคลงนิราศนรินทร์ภูษัย

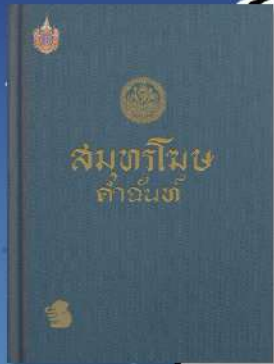
๒.๒ สมุทรโฆษคำฉันท์

๒.๓ โคลงกาบิต ๓ เรื่อง ได้แก่ พาลีสอนน้อง ทศรถสอนพระราม และราชสวัสดิ์

๒.๔ เพลงยาวพยากรณ์กรุงศรีอยุธยา

๒.๕ โคลงเฉลิมพระเกียรติพระเจ้าปราสาททอง

๒.๖ เสือโคคำฉันท์

วรรณคดีสมัยอยุธยา

๒.๗ พระราชนิพนธ์พงศาวดารกรุงเก่า ฉบับหลวงประเสริฐอักษรนิติ์

๒.๘ จินตามณี ของพระโหราธิบดี

๒.๙ โคลงกำสรวลศรีปราชญ์ ของศรีปราชญ์

๒.๑๐ อนิรุทธคำฉันท์ ของ ศรีปราชญ์

๒.๑๑ โคลงอักษรสามหมื่น ของ พระศรีมโหสถ

๒.๑๒ โคลงเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ของ พระศรีมโหสถ

๒.๑๓ กาพย์ห่อโคลง ของ พระศรีมโหสถ

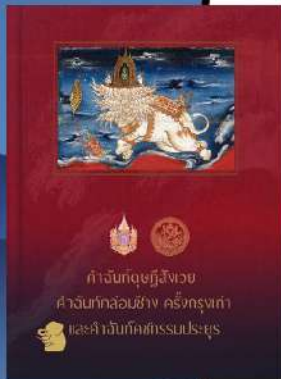
๒.๑๔ โคลงของทวาทศมาส มีกวีร่วมกันแต่งสามคน คือ

ขุนพรหมมนตรี ขุนศรีกวีราช และขุนสารประเสริฐ

๒.๑๕ คำฉันท์ดุษฎีสังเวยกล่อมช้าง ของขุนเทพกวี (พราหมณ์)

๒.๑๖ ราชานิพนธ์คำฉันท์ (ไม่ปรากฏผู้แต่ง)

๒.๑๗ นิราศนครสวรรค์ ของพระศรีมโหสถ

วรรณคดีสมัยอยุธยา

ยุคที่ ๓ วรรณคดีไทยสมัยอยุธยาตอนปลาย

ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าบรมโกศ จนถึงสมเด็จพระเจ้าเอกทัศ ช่วงระหว่าง พ.ศ. ๒๒๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๓๑๐ รวมเวลา ๓๕ ปี มีวรรณคดี ๑๔ เรื่อง ดังนี้

- ๓.๑ โคลงชลอพระพุทไธยาสน์ พระราชนิพนธ์สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ
- ๓.๒ จินตามณี ฉบับพระเจ้าบรมโกศ
- ๓.๓ บทละครเรื่องอเนหาใหญ่หรือदानหลัง พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าหญิงกุลทาล
- ๓.๔ บทละครเรื่องอเนหาเล็กหรืออเนหา พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าหญิงมงกุฎ
- ๓.๕ โคลงนิราศเจ้าอภัย พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าอภัย
- ๓.๖ นันทโศกนาฏกรรมคานหลวง พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

วรรณคดีสมัยอยุธยา

๓.๗ พระมัลลย์คำหลวง พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

๓.๘ บทเห่เรือ บทเห่เรื่องกากี บทเห่สังวาส บทเห่ครวญ
พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้า ธรรมธิเบศร

๓.๙ กาพย์ห่อโคลงนิราศธารทองแดง พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

๓.๑๐ กาพย์ห่อโคลงนิราศธารโศก พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

๓.๑๑ เพลงยาว พระนิพนธ์ในเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร

๓.๑๒ ปุณโณวาคำฉันท์ ของพระมหานาค วัดท่าทราย

๓.๑๓ โคลงนิราศพระพุทธบาท ของพระมหานาค วัดท่าทราย

๓.๑๔ คีรีวิบูลกิตติ ของ หลวงศรีปริษา (เซ่ง)

วรรณคดีสมัยธนบุรี

วรรณคดีสมัยกรุงธนบุรี (พ.ศ. ๒๓๑๐-๒๓๒๕)

วรรณคดีสมัยกรุงธนบุรี ที่สำคัญมี ๖ เรื่อง คือ

๑. รามเกียรติ์ ผู้แต่ง สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี
๒. ลิลิตเพชรมงกุฎ ผู้แต่ง เจ้าพระยาคลัง (หน)
๓. โคลงยอพระเกียรติสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี
ผู้แต่งคือ นายสวณ (มหาดเล็ก)
๔. อ้นเฝ้าคำจันทร์ ผู้แต่ง เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
๕. กฤษณาสอนน้องคำฉันท์ ผู้แต่ง พระภิกษุอิน
๖. นิราศพระยามหานุภาพไปเมืองจีน ผู้แต่ง พระมหานุภาพ

วรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์

วรรณคดีสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ (พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๔๖๘)

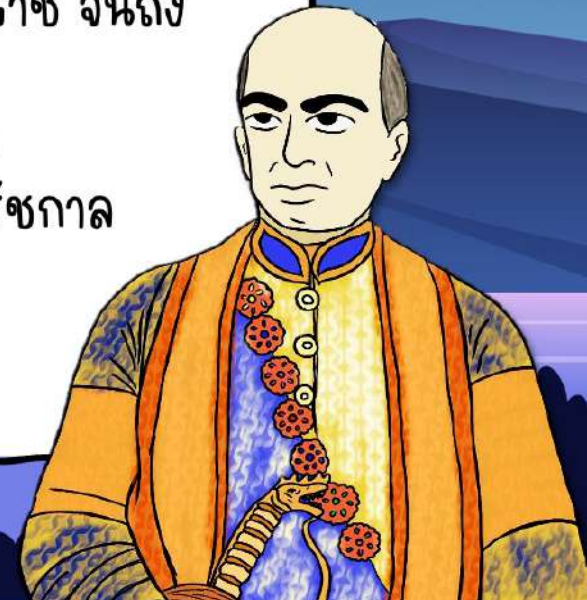
วรรณคดีสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ แบ่งออกเป็น ๒ ยุค ด้วยกันคือ

๑. **วรรณคดีสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น** (พ.ศ. ๒๓๒๕-๒๓๙๔)

ระหว่างรัชกาล พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จนถึง
รัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

๒. **วรรณคดีสมัยรัชกาลที่ ๔-๖** (พ.ศ. ๒๓๙๔-๒๔๖๘)

ระหว่างรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงรัชกาล
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

วรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์

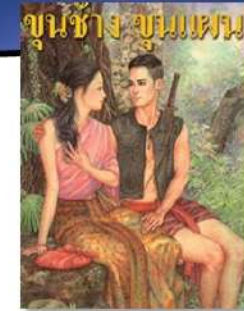
๑. วรรณคดีสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น

๑. รามเกียรติ์ ฉบับพระราชหัตถ์ รัชกาลที่ ๑
๒. กฎหมายตราสามดวง ฉบับพระราชหัตถ์ รัชกาลที่ ๑
๓. บทละครร่ำ เรื่อง อุณรุท ฉบับพระราชหัตถ์ รัชกาลที่ ๑
๔. บทละครร่ำ เรื่อง ดานหลัง (อีนเหา) ฉบับพระราชหัตถ์ รัชกาลที่ ๑
๕. บทละครร่ำ เรื่อง อีนเหา ฉบับพระราชหัตถ์ รัชกาลที่ ๑
๖. กลอนนิราศรบพม่าที่ท่าดินแดง พระราชหัตถ์ รัชกาลที่ ๑
๗. สามก๊ก ผู้แต่ง เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
๘. ราชธานีราช เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
๙. บทมโหรี เรื่อง กากี เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
๑๐. สมบัติอมรินทร์คำกลอน เจ้าพระยาพระคลัง (หน)

วรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์

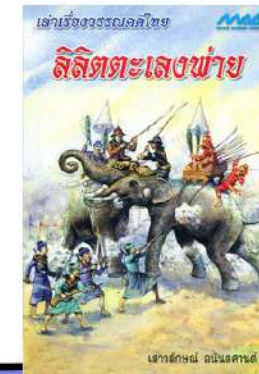
๑๑. ลิลิตพยุพัตราเพชรพวง เจ้าพระยาพระคลัง (หน)
๑๒. บทละครเรื่องรามเกียรติ์ พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๒
๑๓. บทพากย์รามเกียรติ์ ๔ ตอน พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๒
๑๔. บทเสภา เรื่องขุนช้าง ขุนแผน พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๒
๑๕. บทละคร เรื่องอ้นเฒ่า พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๒
๑๖. บทละครนอก ๕ เรื่อง (ไชยเชษฐา, สังข์ทอง, ไกรทอง, มณีพิไชย และดาวิ) พระราชนิพนธ์ ในรัชกาลที่ ๒
๑๗. บทเห่เรือ บางบท บทเห่ชมเครื่องคาวหวาน พระราชนิพนธ์ รัชกาลที่ ๒
๑๘. พระปฐมสมโพธิ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
๑๙. มหาชาดิร้ายยาว ๑๑ กัณฑ์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
๒๐. กถาขณาสอนน้องคำฉันท์ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

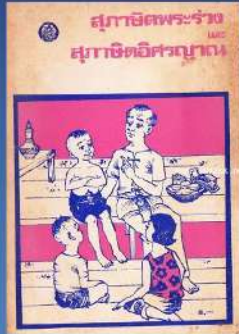

วรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์

๒๑. จันทดุษฎีสังเวยกล่อมช้างพัง สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
๒๒. ลิลิตตะเลงพ่าย สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
๒๓. สมุทราโฆษคำฉันท์ (ตอนปลาย) สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส
๒๔. นิทาน ๕ เรื่อง โคบุตร สิงหนไตรภพ ลักษณวงศ์ พระอภัยมณี และพระไชยสุริยา ผู้แต่ง สุนทรภู่
๒๕. สุภาพิตรสอนสตรี ผู้แต่ง สุนทรภู่
๒๖. นิราศภูเขาทอง ผู้แต่ง สุนทรภู่
๒๗. เสภาขุนช้างขุนแผนตอนกำเนิดพลายงาม ผู้แต่ง สุนทรภู่
๒๘. โคลงยอพระเกียรติรัชกาลที่ ๒ ผู้แต่งคือ รัชกาลที่ ๓
๒๙. โลกนิติคำโคลง ผู้แต่งคือ สมเด็จพระยาเดชาดิศร
๓๐. บทละครระเด่นลิ้นได ผู้แต่งคือ พระมหามนตรี (ทรัพย์)

วรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์

วรรณคดีสมัยรัชกาลที่ ๔-๖

๓๑. ร่ายยาวมหาเวสสันดรชาดก ๕ กัณฑ์ ผู้แต่งคือรัชกาลที่ ๔
๓๒. ประกาศต่าง ๆ และพระบรมราชาธิบายต่าง ๆ ผู้แต่งคือ รัชกาลที่ ๔
๓๓. อิศริญาณภาษิต ผู้แต่งคือ พระองค์เจ้าอิศริญาณ
๓๔. จดหมายเหตุราชทูตไทยไปอังกฤษ (ร้อยแก้ว) ผู้แต่งคือหม่อมราโชทัย
๓๕. นิราศลอนดอน ผู้แต่งคือหม่อมราโชทัย
๓๖. พระราชพิธีสิบสองเดือน ผู้แต่งคือ รัชกาลที่ ๕
๓๗. ไกลบ้าน ผู้แต่งคือ รัชกาลที่ ๕
๓๘. ลิลิตนันทราชาคริต ผู้แต่งคือ รัชกาลที่ ๕
๓๙. แบบเรียนภาษาไทย ผู้แต่ง คือพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย)
๔๐. หัวใจนักรบ ผู้แต่งคือ รัชกาลที่ ๖

วรรณคดีสมัยรัตนโกสินทร์

๔๑. พระร่วง ผู้แต่งคือ รัชกาลที่ ๖
๔๒. ปลุกใจเสือป่า ผู้แต่งคือ รัชกาลที่ ๖
๔๓. พระหล่นคานหลวง ผู้แต่งคือ รัชกาลที่ ๖
๔๔. นิราศนครวัด ผู้แต่งคือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๔๕. นิทานโบราณคดี ผู้แต่งคือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาดำรงราชานุภาพ
๔๖. นิทานเวตาล ผู้แต่งคือ พระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ์
๔๗. แบบเรียนธรรมจรรยา ผู้แต่งคือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
๔๘. โคลงกลอนของครูเทพ ผู้แต่งคือ เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี
๔๙. สามัคคีเภทคำฉันท์ ผู้แต่งคือ นายจืด บุรทัต
๕๐. กามนิต, นิตยปเทศ ผู้แต่งคือ เสถียรโกเศศ และหาคะประทับ

